

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

**Į S A K Y M A S
DĖL GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ NUOSTATŲ PATVIRTINIMO**

2005 m. balandžio 19 d. Nr. D1-214

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 11 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ (Žin., 2002, Nr. [40-1484](#)) 1.7 punktu,

1. T v i r t i n u Gamtos paveldo objektų nuostatus (pridedama).
2. Nustatau, kad Gamtos paveldo objektų nuostatai įsigalioja nuo 2005 m. liepos 1 d.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ NUOSTATAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Šie nuostatai reglamentuoja gamtos paveldo objektų apsaugą ir tvarkymą. Jie taikomi ir vietos savivaldos institucijų paskelbtiems saugomais gamtos paveldo objektams.

2. Gamtos paveldo objektų, taip pat vertingiausių gamtos paveldo objektų – gamtos paminklų, skelbimo tvarką bei apskaitą nustato Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatai (Žin., 2002, Nr. [46-1745](#)).

3. Gamtos paveldo objektų skelbimo tikslai yra:

- 3.1. išsaugoti gamtos paveldo objektus;
- 3.2. išsaugoti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę;
- 3.3. sudaryti sąlygas moksliniams tyrimams;
- 3.4. sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui;
- 3.5. propaguoti gamtos paveldo objektus.

4. Gamtos paveldo objektai – atskiri arba tankias grupes sudarantys gamtiniai kraštovaizdžio elementai, kuriems dėl jų vertės teisės aktais nustatytas specialus apsaugos ir naudojimo režimas. Šiuose nuostatuose naudojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme naudojamas sąvokas.

5. Gamtos paveldo objektai yra:

5.1. geologiniai – išskirtinių dydžių ar medžiaginės sudėties rieduliai, uolos, smegduobės ir olos, tipiškos arba unikalios, moksliniu požiūriu vertingos atodangos, fosilijų ir mineralų radavietės;

5.2. geomorfologiniai – išskirtinių dydžių ir išvaizdos reljefo formos: kalvos, gūbriai, atragiai, daubos, raguvos, dubakloniai ir kitos reljefo formos;

5.3. hidrogeologiniai – išskirtinio debito ir ypatingų savybių šaltiniai ir versmės;

5.4. hidrografiniai – išskirtinių dydžių rėvos, senvagės, salos, kriokliai ir kiti hidrografinio tinklo elementai;

5.5. botaniniai – išskirtinio amžiaus, matmenų, formų ar dendrologiniu bei estetiniu požiūriu vertingi medžiai, krūmai, saugomų augalų ir grybų rūšių augavietės (buveinės), unikalios ir nykstančios augalų bendrijos, dendrologiniai rinkiniai, dendrologinę vertę turintys parkai ir skverai;

5.6. zoologiniai – saugomų gyvūnų rūšių radavietės (veisimosi ir maitinimosi vietos), gyvūnų kolonijos, unikalūs paukščių lizdai, kitos gyvūnų veiklos retenybės.

6. Gamtos paveldo objektai, jų teritorijų ir buferinės apsaugos zonų žemė gali būti valstybės ar privati nuosavybė. Žemės nuosavybės santykius gamtos paveldo objektų teritorijose reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės įstatymas (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2004, Nr. [28-868](#)), Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymas (Žin., 1997, Nr. [65-1558](#)) bei kiti teisės aktai.

7. Gamtos paveldo objektai ir jų teritorijų ribos žymimos žemės naudojimo planuose, topografiniuose žemėlapiuose ir teritorijų planavimo dokumentuose.

II. GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ TERITORIJOS IR JŲ BUFERINĖS APSAUGOS ZONOS

8. Gamtos paveldo objektai turi savo teritorijas, su kuriomis jie funkciškai, kompoziciškai ar istoriškai susiję. Aplink gamtos paveldo objektų teritorijas nustatomos buferinės apsaugos zonos. Valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose parkuose esančiuose rezervatuose, taip pat draustiniuose esantiems gamtos paveldo objektams buferinės apsaugos zonos nenustatomos.

9. Gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonų nustatymo tikslas – išsaugoti gamtos paveldo objektų aplinką, sumažinti neigiamą veiklos poveikį.

10. Buferinės apsaugos zonos pagal išsidėstymo pobūdį gali būti nustatomos kaip sklypai, juostos arba žiedai.

11. Pagal apsaugos pobūdį gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonose gali būti nustatomi:

11.1. fizinės apsaugos pozonai, skirti apsaugoti gamtos paveldo objektus bei jų teritorijas nuo neigiamo poveikio;

11.2. vizualinės (regimosios) apsaugos pozonai, skirti apsaugoti gamtos paveldo objektus nuo aplinkos keitimo, galinčio pakenkti šiems objektams ir jų aplinkai ar trukdyti juos apžvelgti. Gamtos paveldo objektų vizualinės apsaugos pozoniuose gali būti ribojamas teritorijos užstatymo aukštingumas bei intensyvumas.

12. Gamtos paveldo objektų teritorijų ribos ir jų buferinės apsaugos zonų ribos nustatomos skelbiant juos saugomais ir tvirtinant jų ribų planus (jeigu gamtos paveldo objektas yra plotinis) arba planus, kuriuose pažymėta gamtos paveldo objektų buvimo vieta (jeigu gamtos paveldo objektas yra taškinis – riedulys, medis ir kt.).

13. Aplink gamtos paveldo objektų teritoriją fizinės apsaugos pozonai turi būti nustatomi ne mažesnio pločio kaip:

Gamtos paveldo objektai	Nuotolis aplink paveldo objektą, m	Nuotolis matuojamas
Reljefo formos (kalvos, gūbriai, daubos, ozai, kopos, griovos, raguvos, smegduobės ir kt.)	25	teigiamoms reljefo formoms – nuo papėdės, neigiamoms – nuo šlaito viršutinės briaunos
Atodangos, skardžiai, olos, uolos	25	nuo šlaito viršutinės ir apatinės briaunos
Akmenys	5	nuo akmens kraštų statmenų projekcijų į žemės paviršių
Šaltiniai, ežerėliai, kriokliai	25	nuo vandens telkinio ribos
Medžiai	pagal lajos plotį, bet ne mažiau kaip 5	nuo medžio kamieno pagrindo

III. GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ, JŲ TERITORIJŲ IR BUFERINĖS APSAUGOS ZONŲ APSAUGOS IR NAUDOJIMO REŽIMAS

14. Gamtos paveldo objektai, jų teritorijos bei buferinės apsaugos zonos tvarkomos, naudojamos ir atkuriamos pagal gamtos paveldo objektų gamtotvarkos projektus ir kitus apsaugos ir tvarkymo priemones numatančius dokumentus.

15. Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose leidžiama:

15.1. veikla, padedanti išryškinti ar atkurti gamtos paveldo objektus;

15.2. lankymas, nepažeidžiantis gamtos paveldo objekto būklės;

15.3. apžvalgos aikštelių, pažintinių takų ir vizualiosios informacijos apie gamtos paveldo objektus įrengimas.

16. Gamtos paveldo objektų teritorijose ir fizinės apsaugos pozoniuose draudžiama:

16.1. naikinti ir žaloti paveldo objektus ar jų vertės požymius;

16.2. kasti žemę, perkelti į kitą vietą riedulius, išskyrus atvejus, jei šie darbai susiję su gamtos paveldo objektų eksponavimu, naudojimu ar tvarkymu;

16.3. arti žemę ir atlikti kitus darbus, galinčius sukelti grunto deformaciją, išskyrus atvejus, jei šie darbai susiję su gamtos paveldo objektų eksponavimu, naudojimu ar tvarkymu;

16.4. statyti statinius, nesusijusius su gamtos paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu;

16.5. statyti užtvankas bei keičiančius vandens lygį hidrotechninius statinius, jeigu patvanka turėtų neigiamą įtaką gamtos paveldo objektams;

16.6. ne tam skirtose vietose statyti transporto priemonės, palapinės, kurti laužus, važinėti ne keliais, teršti aplinką;

16.7. laikyti aktyvias chemines, degias bei sprogstamąsias medžiagas.

17. Vizualinės (regimosios) apsaugos pozoniuose draudžiami darbai, galintys pakenkti gamtos paveldo objektų aplinkai bei dėl kurių būtų trukdoma apžvelgti gamtos paveldo objektus.

18. Botaninių ir zoologinių gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose draudžiama bloginti augalų ir gyvūnų buveinių sąlygas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Žemės savininkai, valdytojai bei naudotojai negali trukdyti įstatymų ar kitų teisės aktų numatytais tikslais lankyti arba tvarkyti gamtos paveldo objektų.

20. Valstybės ir savivaldybių institucijos atsako už savo paskelbtų gamtos paveldo objektų išsaugojimą.

21. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę gamtos paveldo objektų apsaugos ir naudojimo režimą, traukiami atsakomybėn įstatymų numatyta tvarka.
